

DE VRUCHTEN VAN DE ZEE

www.fishfanatics.co.uk

Via deze rubriek helpen we je in je zoektocht naar objectieve informatie over duurzame visserij en visconsumptie.

HEILBOT, EEN REUZEVIS IN NAUWE SCHOENTJES

Tijdens de vele recepties en feestjes die in de komende maanden vast en zeker zullen volgen, krijgt men al eens gerookte heilbot voorgeschoteld. Het is moeilijk voor te stellen dat deze flinterdunne sneetjes afkomstig zijn van reuzengrote platvissen, verwant aan de pladijs. Dat de bestanden van deze soorten er over het algemeen niet zo goed voorstaan is vaak niet geweten...

DE GROENLANDSE HEILBOT, SLACHTOFFER VAN ZIJN SUCCES

De Groenlandse heilbot, onder wetenschappers bekend onder de naam *Reinhardtius hippoglossoides*, komt het vaakst op ons bord terecht. De soort wordt gevangen in de noordelijke, koude delen van de Atlantische en Stille Oceaan. Deze vis leeft in de nabijheid van de bodem in water tot 1000 meter diep. Hij wordt als bijvangst mee gevangen in bodemsleepnetten. Dit gebeurt met name bij het vissen op kabeljauw of roodbaars in diepzeewateren. Laat men deze heilbot met rust, dan kunnen ze wel 130 cm lang, 45 kg zwaar en uitzonderlijk tot 30 jaar oud worden. Ze groeien traag en worden pas volwassen na 9 à 10 jaar als ze al 60-80 cm groot zijn. Net deze trage levensstrategie maakt de soort zeer vatbaar voor overbevissing.

De Groenlandse heilbot wordt ten westen van Groenland nog steeds op de traditionele manier gevangen. De lokale bevolking zet hiervoor lijnen en kieuwnetten in. Maar elders geldt een minder rooskleurig plaatje. De Noren en Duitsers zijn deze diepzeesoort mondjesmaat beginnen exploiteren in de jaren 1950, maar sinds 1980 intensifieerde de diepzevisserij met bodemsleepnetten sterk. Omdat ook andere landen dit voorbeeld volgden, hebben deze en vele andere kwetsbare diepzeesoorten het vandaag knap lastig. Wetenschappers trekken al langer aan de alarmbel voor het behoud van de heilbotbestanden. Ze adviseerden voor 2012 een drastische verlaging van de aanvoer (uit de Noorse wateren en de Barentssee) tot een

volledig stilleggen ervan (uit de wateren rond Groenland, IJsland en Faroër). Helaas worden dit soort biologische adviezen om de stocks voldoende te laten herstellen, vaak niet opgevolgd...^(*)

ZIJN BEDREIGDE "BROERTJE", DE WILDE ATLANTISCHE HEILBOT

Heel sporadisch tref je in de winkel nog wel eens wilde Atlantische heilbot (*Hippoglossus hippoglossus*). Deze soort is veel schaarser dan de Groenlandse heilbot. Ze staat zelfs op de rode lijst van IUCN vermeld als "bedreigd", met een verhoogd risico tot uitsterven door overbevissing. De Atlantische heilbot is overigens de echte reus onder de platvissen: 50 jaar oude exemplaren tot 4 meter lang en enkele honderden kilo's zwaar halen wel eens de pers. Een groot probleem is dat heel wat jonge heilbotten per ongeluk worden mee gevangen in bodemsleepvisserijen op andere soorten en vervolgens weer (dood) over boord gaan wegens te klein.

Maar misschien is er hoop. Atlantische heilbot wordt ondertussen op beperkte schaal gekweekt in Noorwegen, IJsland,

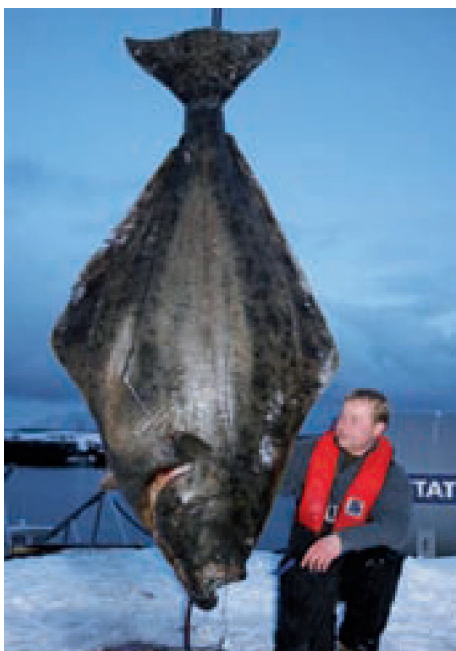
Schotland en Canada. De soort komt weliswaar gemakkelijk tot voortplanten – zelfs zonder het toedienen van hormonen – maar het opkweken van de larven blijft een moeizaam proces. De dieren groeien op zowel in milieuvriendelijke gesloten kweekcircuits als in grote, ronde kooien op zee. Om deze roofvis optimaal te doen groeien, voedert men ze met korrels gemaakt uit vismeel en visolie. Om 1 kg heilbot te kweken heeft men 1-1,9 kg voedsel nodig. Omdat heilbot als typische bodemvis graag uitrust op de zeebodem, worden er in de kweekkooien op zee speciale 20 verdiepingen tellende "ligrekken" voorzien waarin de vissen kunnen pauzeren.

DAN MAAR GEEN HEILBOT MEER ETEN?

Kort samengevat is de visserijdruk op Groenlandse en Atlantische heilbot momenteel te hoog om als een duurzame vorm van visserij te kunnen worden bestempeld. De stocks staan vandaag zelfs op een historisch dieptepunt. Deze twee soorten heilbot laat je dus best eventjes links liggen. Maar er is een alternatief. De Pacifische heilbot *Hippoglossus stenolepis* uit de Noord-oostelijke Stille Oceaan (gevist van Alaska tot Californië) kun je eveneens op onze markt vinden. Hun stocks zijn stabiel en worden sinds 1914 nauwgezet beheerd en wetenschappelijk opgevolgd, en dit op vraag van de industrie zelf. Deze visserij wordt op verschillende manieren gereguleerd: via vergunningen, vangstquota, gesloten gebieden tijdens het kuitschieten, gesloten seizoenen, minimum-aanlandingsmaat en verplichte maatregelen om bijvangst van vogels te voorkomen. Heilbot wordt er vooral met lijnen gevangen, wat een veel milieuvriendelijkere techniek is dan bodemsleeptuigen. Er is zelfs MSC-gecertificeerde Pacifische heilbot te verkrijgen. Of met andere woorden: waar een wil is een weg!

^(*) WWF Analysis (2012). Legalised overfishing: www.vliz.be/imis/imis.php?module=ref&refid=221316

Nancy Fockedeey

De Atlantische heilbot heeft het vandaag moeilijk. Ze staat zelfs op de lijst van bedreigde diersoorten van IUCN. Van deze reus onder de platvissen zijn historische meldingen bekend van dieren tot 4 meter lang en honderden kilo's zwaar. Hier een zeldzaam exemplaar van 194 kg in Noorse wateren gevangen (www.torsvaag.no)

Meer lezen:

- www.goedevis.nl > Heilbot
- www.fishonline.org > Halibut
- Seafood Choices Alliance (2012). Guide des espèces. Flétan. p. 48-49: www.allianceproduitsdelamer.org/resources/documents/guidedesespeces.pdf
- Klootwijk aan zee – kweek (fragment Noorse heilbotkwekerij): <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1128365> (14:45-19:00)